

Η ζωή είναι βιβλίο

ΕΞΠΡΕΣ

▲ Βασίλι Γκρόσμαν

«Μαντόνα Σιζτίνα και η Αιώνια Ανάπαυση»

Μετάφραση: Κατερίνα Αγγελάκη - Ρουκ
Εκδόσεις: «Αγρα»

Ο ΡΩΣΟΣ συγγραφέας και δημοσιογράφος Βασίλι Γκρόσμαν (1905-1964) εργάστηκε ως μηχανικός στο πλαίσιο των πενταετών προπολεμικών προγραμμάτων της ΕΣΣΔ. Με το ξέσπασμα του Β' Παγκόσμιου Πολέμου εργάστηκε ως πολεμικός ανταποκριτής για τον Κόκκινο Στρατό στην εφημερίδα «Krasnaya Zvezda». Εργάστηκε ως αυτόπτης μάρτυρας για τις μάχες της Μόσχας, του Στάλινγκραντ, του Κουρσκ και της πτώσης του Βερολίνου. Έζησε όμως και μια εμπειρία με το σημείο

που ήταν πιο κοντά στην κόλαση επί της γης. Υπήρξε από τους πρώτους που είδαν ναζιστικό στρατόπεδο εξόντωσης, αυτό της Τρεμπλίνκα. Ο Γκρόσμαν αναμφισβήτητα επηρεάστηκε από το βίωμα αυτό και η εικόνα που είχε για τον κόσμο άλλαξε. Και εκείνη την εποχή επίσης τα μάτια του άνοιξαν όσον αφορά τον απολυταρχικό χαρακτήρα του κομμουνιστικού πολιτεύματος. Το βιβλίο «Μαντόνα Σιζτίνα και η Αιώνια Ανάπαυση» πρόκειται για δύο θεατρικές πύξινες στην ομορφιά και στη μοίρα, σ' αυτό που είναι ανθρώπινο στον άνθρωπο και αυτό που μένει απ' αυτόν μετά

τον θάνατό του. Ο συγγραφέας κυνηγήθηκε από το μεταπολεμικό σοβιετικό καθεστώς. Δύο μεγάλα λογοτεχνικά έργα του είχαν λογοκριθεί την περίοδο Χρυσουσόφ ως αντισοβιετικά. Η ΚGB κατάσχεσε τα χειρόγραφα, τις σημειώσεις, ακόμα και την κορδέλα από τη γραφομηχανή.

Όπως είχε γράψει ο συγγραφέας στον Νικίτα Χρυσουσόφ: «Ποιο είναι το νόημα του εαυτού μου όταν το βιβλίο που έχω αφιερώσει τη ζωή μου έχει "συλληφθεί"; Ζητώ ελευθερία για το βιβλίο μου».

▲ Κρίστοφερ Χίτσενς

Η αυτοβιογραφία ενός δημοσιογράφου και αμφισβητή, που δίνει μάχη ζωής...

Μετάφραση: Μιχάλης Μακρόπουλος
Εκδόσεις: «Μεταίχμι»

ΠΕΝΤΕ χρόνια ζωής, και αυτά πιθανά, δίνει ακόμα η επιστήμη στον δημοσιογράφο και συγγραφέα Κρίστοφερ Χίτσενς. Από τότε ο Βρετανό-αμερικάνος δεν χαρίζει ούτε ένα λεπτό της ζωής του, ενώ δεν είναι του γούστου του. Δηλωμένος άθεος και αντίθετος σε κάθε θρησκεία, δεν σπαταλά τον χρόνο του σε μετάνοιες και επικλήσεις για τη σωτηρία της ψυχής του αφοπλιστικά γράφοντας στη στήλη που διατηρεί στο «Vanity Fair», όταν η νόσος της εποχής μας επιθετικά του κατατρώει την ύπαρξη, πως «ό, τι είδους αγώνας και να είναι η ζωή, εγώ έφθασα στο τέρμα». Και προειδοποιεί πως αν κάποια στιγμή σε αυτά τα δύσκολα χρόνια που αναμένεται να περάσει αναιρέσει τη μέχρι τώρα στάση του, θα οφείλεται στην αρρώστια που θα του έχει «κατακτήσει» τον εγκέφαλο.

Γεννήθηκε στο 1949 στο Πόρτμουθ με το γονίδιο της αμφισβήτησης. Σε όλους τους μεγάλους αγώνες της εποχής του έδωσε το «παρών». Χωρίς να μείνει ποτέ στα προφανή. Ακολούθησε τις επιταγές του Μάπ του '68. Εναντιώθηκε στον πόλεμο του Βιετνάμ. Αλλά θεωρούσε πως η επέμβαση στο Ιράκ, στις αρχές της δεκαετίας του '90 έπρεπε να γίνει. Συγκρούστηκε με τον φονταμενταλισμό -φανερό ή συγκαλυμμένο- οποιασδήποτε θρησκείας. Θέμα που πραγματεύτηκε στο βιβλίο

του «God Is Not Great», έκδοση που του καταλόγισε πολλούς εχθρούς. Ασχολήθηκε με ζητήματα που αφορούν την Ελλάδα, όπως η τραγωδία της Κύπρου, «αδειάζοντας» τον πρώην υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ Χένρι Κίσινγκερ στο βιβλίο του «Η δική του Χένρι Κίσινγκερ», αλλά και την επιστροφή των Γλυπτών του Παρθενώνα στην πατρίδα τους.

Πρόσφατα το όνομά του βρέθηκε στο νούμερο 55 των εκατό κορυφαίων διανοουμένων της εποχής μας στη λίστα του περιοδικού Foreign Policy επειδή «αρνείται να παραδοθεί στις πιο σκοτεινές εποχές». Το βιβλίο του, που κυκλοφόρησε στα ελληνικά από τις εκδόσεις «Μεταίχμι» και με τον τίτλο «Hitch-22 Αμφισβητίες εκ Πεποιθήσεως», πρόκειται για την αυτοβιογραφία του Κρίστοφερ Χίτσενς, που με επίγνωση της κατάστασής του γράφει ότι «κάποια από αυτά τα άρθρα γράφθηκαν με την πλήρη συνείδηση ότι ίσως πρόκειται για τα τελευταία μου». Εντονα πολιτικό, πο-

τισμένο με βιτριολικό χιούμορ, στο βιβλίο ο συγγραφέας ξευλιώνει την ιστορία του. Ο αναγνώστης διαπιστώνει ότι ήταν σύμφωνη με την ύπαρξή του το ανθρώπινο πνεύμα και οι αρεπικές θέσεις. Στις σελίδες ο αναγνώστης πληροφορείται για τη θερμή σχέση του συγγραφέα με τη μητέρα του, η οποία αυτοκτόνησε με τον φίλο της στην Αθήνα το 1973, όταν ο ίδιος ήταν 24 ετών. Τη σχέση του με τον πατέρα του,

αξιωματικό του βρετανικού ναυτικού, την εβραϊκή καταγωγή του από την πλευρά της μητέρας του, την οποία ανακάλυψε πολλά χρόνια μετά τον θάνατό της, αφού η ίδια την είχε αποκρύψει επιμελώς από την οικογένειά της, «ώστε να ενσωματωθεί ομαλά στη βρετανική κοινωνία και να προσδεύσει». Καταγράφει τη διαδρομή του από τα κολλέγια της Οξφόρδης ως ξένος ανταποκριτής σε μερικά από τα πιο επικίνδυνα μέρη του κόσμου: από την Αθήνα των συνταγματαρχών, στην Κούβα του Κάστρο, στην Πορτογαλία του Καρβάλιο, από τη παραγμένη από τον εμφύλιο Ιρλανδία πλάι στους Κούρδους μαχητές, και από τον τροτσισμό των νιτών στην ανεπιφύλακτη υποστήριξη του πολέμου στο Ιράκ. Περιγράφει επίσης τις μεγάλες φιλίες του με τον ποιητή Τζέιμς Φέντον, τους συγγραφείς Μάρνιν Εϊμς και Σαλμάν Ρούσουι, και τη διάρρηξη των σχέσεών του με τον Νόαμ Τσόμσκι, τον Γκορ Βινιάλ και τον Εντουαρντ Σαϊντ. Μία συναρπαστική εξιστόρηση μιας ζωής 50 χρόνων που έζησε στον κυκλώνα των πολιτικών εξελίξεων της εποχής του με ιστορικά και λογοτεχνικά προτερήματα. Αλλωστε, όπως ο ίδιος πιστεύει, το προσωπικό είναι πολιτικό. Όπως σημειώνει και ο αρθρογράφος της έκδοσης της εφημερίδας «Independent» για το βιβλίο του Κρίστοφερ Χίτσενς, «άλλοτε παθιασμένη και απολογητική, άλλοτε αντιρρητική και σαγηνευτική, η αυτοβιογραφία ενός ανθρώπου που στάθηκε αρκετές φορές στο κατώφλι της ιστορίας και ποτέ δεν συναίνεσε σε όσα είδε».

▲ Χρήστος Χαρτοματοΐδης

«Είναι κάπου αλλού η γιορτή» της δεκαετίας του '80

Εκδόσεις: «Τόπος»

ΤΗΝ αυτοβιογραφία μιας ολόκληρης γενιάς ανθρώπων ανατέμνει ο γεννημένος στη Θεσσαλονίκη της δεκαετίας του 1950 Χρήστος Χαρτοματοΐδης. Στις σελίδες του μας μεταφέρει στη βορειοδυτική συνοικία της Θεσσαλονίκης, τους Αμπελόκηπους, τη δεκαετία του '80. Σε αυτή τη λαϊκή συνοικία τέσσερις νέοι αναζητούν τον δρόμο τους στη ζωή, μα βλέπουν πως «πάντα κάπου αλλού είναι η γιορτή». Εκεί που δεν έτυχε να γεννηθούν οι ίδιοι, στις λεωφόρους πέτρα από τον Βαρδάρη. Οι νεαροί από τα προά-

στια επισκέπονται αυτές τις περιοχές ως θεατές της άλλης ζωής που απέχει πολύ από τη δική τους όπου, όπως σημειώνει, «ένα ζευγάρι γυναικείες μπότες κοστίζει όσο το νοίκι μιας οικογένειας». Ο συγγραφέας καταγράφει την υπόγεια οργή που βασανίζει τους ήρωες για τους προνομιούχους αλλά και την ανάγκη τους να υπερασπιστούν με κάθε τρόπο την ίδια τους τη ζωή με ρεαλισμό, λεπτή ειρωνεία και οξύ χιούμορ. Ο Χρήστος Χαρτοματοΐδης είναι γιατρός και εργάζεται ως δι-

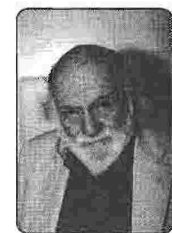
ευθυντής μικροβιολογίας στο Γενικό Νοσοκομείο Κομοτηνής. Όμως η επαγγελματική του ιδιότητα δεν «έθαψε» την αγάπη του για τη συγγραφή. Έχει δημοσιεύσει διηγήματα και μεταφράσεις σε λογοτεχνικά περιοδικά. Εδώ και δύο χρόνια είναι μόνιμος συνεργάτης του περιοδικού «Μανδραγόρας». Έχει εκδώσει ποιητικές συλλογές και διηγήματα. Το ΔΗΠΕΘΕ Κομοτηνής και το κρατικό θέατρο της πόλης Σιλίστρα της Βουλγαρίας έχουν ανεβάσει θεατρικά έργα του.

▲ Νάνος Βαλαωρίτης

«Χρίσματα»

Εκδόσεις: «Κοινωνία των (δε)κάτων»

ΜΕ αφορμή τα ενενκοστά του γενέθλια, κυκλοφορεί η νέα ποιητική συλλογή του Νάνου Βαλαωρίτη με τίτλο «Χρίσματα». Η συλλογή περιλαμβάνει 86 ποιήματα, γραμμένα από το 2005 έως το 2011, και αποτελεί δώρο του ποιητή και εκδότη Ντίνου Σιώτη στον «πατέρα, αδερφό, φίλο, μέντορα, σύντροφο».

Όπως σημειώνεται διαφέρει από τις προηγούμενες ποιητικές σειρές στο ότι έχει μια συντομογραφία σε ολιγόστιχα ποιήματα με λίγες συλλαβές. Τα ποιήματα διακρίνονται για τον χαρακτήρα έμμεσος επέμβασης στα τρέχοντα γεγονότα, ενώ η ελλειπτική αυτή φόρμα επιτρέπει να διαφανεί το χιούμορ και το κωμικοτραγικό δράμα της καθημερινής ζωής. Το εξώφυλλο κοσμεί σκίτσο φιλοτεκνημένο από τον ίδιο τον ποιητή με χρωματιστούς μαρκαδόρους και τον τίτλο «Ακίνετος».

Ο Νάνος Βαλαωρίτης γεννήθηκε στη Λωζάνη της Ελβετίας το 1921. Σπούδασε Φιλολογία και Νομικά στα Πανεπιστήμια Αθηνών, Λονδίνου, Σορβόνης. Έχει τιμηθεί για το ποιητικό του έργο: με το Δεύτερο Κρατικό Βραβείο Ποίησης το 1959, για τη συλλογή του «Κεντρικά στοά», με το Πρώτο Βραβείο το 1983, για τη συλλογή του «Μερικές γυναίκες».

Με το Βραβείο της Αμερικανικής National Poetry Association (1996), με το Βραβείο Ποίησης του Ιδρύματος Ουράνη (2004). Τέλος με το Μεγάλο Βραβείο Λογοτεχνίας τον Δεκέμβριο του 2009 για το σύνολο του έργου του.

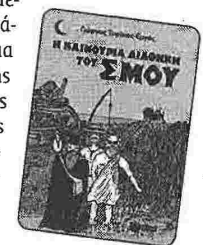
• Η παρουσίαση της ποιητικής συλλογής θα πραγματοποιηθεί αύριο στο Θέατρο της Ελληνοαμερικανικής Ένωσης (Μασσαλίας 22, Κολωνάκι, 2ος όροφος). Για το βιβλίο θα μιλήσουν οι: Ελισάβετ Αρσενίου, Αντιγόνη Κατσαδάμη και Νάνος Στεφανίδης. Συντονίζει ο Κωστής Τριανταφύλλου, ποιητής, εικαστικός καλλιτέχνης. Ωρα: 8 μ.μ.

▲ Γ. Τυρίκος - Εργάς

«Διαθήκη του Σμου»

Εκδόσεις: «Πατάκη»

ΣΕ έναν κόσμο που χάνεται, που δεν ισχύουν οι κανόνες της λογικής που ορίζουν την καθημερινότητα. Σε μία επικράτεια όπου οι ιστορίες για μάγους και δαίμονες της παράδοσης είναι μέρος της πραγματικότητας μάς μεταφέρει ο συγγραφέας νεανικών βιβλίων αχαλίνωτης φαντασίας Γιώργος Τυρίκος - Εργάς, στο βιβλίο του «Η Καινούργια Διαθήκη του Σμου».

Όλα ξεκινούν όταν στο μοναστήρι της Παναγίας της Σαρανταποδάρουσας εμφανίστηκε εκείνη η πελώρια γρανιτένια σκάλα που ένωσε τον ουρανό με τη Γη. Κάπως έτσι ξεκίνησε το τέλος του κόσμου. Από τότε τα πράγματα στο ψαροχώρι του Σμου έχουν αλλάξει. Δεν είναι τόσο οι άγγελι του Κυρίου και οι ντόπιοι δαίμονες που αλληλοσκοτώνονται στα σοκάκια της πλαγιάς, ούτε τα πλάσματα από παλιά θρυλούμενα που έχουν πάρει σάρκα και οστά.

Το δύσκολο είναι κάτι φήμες για ανάσταση των νεκρών και το τι θα γίνει αν μια μέρα μαζευτούν στο σπίλι όλοι μαζί οι προπαπούδες.